



Sisävesi LIFE IP – Puruvesi 1. valmistelukokous

Aika: Torstai 17.12.2015 klo 09:00 – (11:45)

Paikka: Mikkeli, neuvotteluhuone Vuoksi (Jääkärintie 14, 3 krs), videoyhteysmahdollisuus
– yhteydet asialistan lopussa

Osallistujat:

Irma Kolari (LuKe)
Reijo Jantunen (ProPuruvesi)
Matti Rautiainen (Savonlinnan kaupunki)
Teemu Tuovinen (ESA-ELY)
Seppo Ollikainen (Metsäkeskus)
Antti Leinonen (Metsäkeskus)
Vesa Rautio (ESA-ELY)
Pekka Sojakka (ESA-ELY)
Vesa Toivola (ESA-ELY)
Seppo Hellsten (SYKE)
Paula Mononen (POK-ELY)
Miia Savolainen (POK-ELY)
Sampsa Koponen (SYKE)
Tiina Käki (POK-ELY)
Pekka Koskela (POK-ELY)
Teppo Loikkanen (MHLP)

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja Vesa Rautio. Sihteeri Pekka Sojakka. Esittäytyminen. Metsäkeskuksen valtakunnalliseksi FRESHABITin projektipäälliköksi on valittu Antti Leinonen.

2. Hankeryhmän organisoituminen ja toimintatavoista sopiminen

Sovittiin, että ESA-ELY hoitaa FRESHABITin koordinaatiovastuuseensa liittyen ohjausryhmän kokouskutsut, kokousjärjestelyt sekä puheenjohtajan ja sihteerin työt. Hankeryhmien ja erillisryhmien perustamisesta keskusteltiin. Työryhmät olisivat varsinaisen **FRESHABIT Puruveden ohjausryhmä** sekä **substanssiryhmät**. Seurantarayhmän perustamista harkitaan. Ohjausryhmään osallistuisivat kaikki kumppanit ja osarahoittajien edustajat. Ohjausryhmälle pitää luoda selkeä tavoitteenasettelu ja toimintatapa. Kokoontumistaajuus ohjausryhmälle noin neljä kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan.

Seurantarayhmä voisi olla suppeampi ja harvemmin kokoontuva ryhmä, jonka kokoonpano on vielä mietittävä. Substanssiryhmistä esiin nousi ainakin valuma-alueiden kunnostustyöryhmä, vesienhoitoryhmä sekä monitorointi/mallinnusryhmä. Substanssiryhmiin osallistuisivat kumppanien edustajat tai osarahoittajat tarvelähtöisesti. Substanssiryhmiin voisivat osallistua myös muut koko hankeen FRESHABIT kumppanit, jotka tekevät työosuuksia Puruvedellä (esim. SYKE, LUKE, GTK...). Tarvittaessa

substanssiryhmä voi jakaantua vielä pienempiinkin osiin. Keskustelua ryhmien asettamisesta jatketaan seuraavassa kokouksessa.

Seppo Hellsten on nimetty hankkeen puolelta coren edustajaksi Puruveden alueen ohjausryhmään sekä tarpeen mukaan varsinaiseen hankeryhmään sekä substanssiryhmiin.

Puruveden viidelle toimenpidealueelle perustetaan myös **alueelliset työryhmät**, joissa mukana voisivat olla paikalliset maanomistajat, aluejohtokunnan jäseniä, kyläyhdistyksen jäseniä, osakas- tai kalastuskunnan jäseniä sekä hankekumppanit ja osarahoittajat tarvittaessa. Näiden työryhmien vetäjinä toimii metsäkeskus. Ryhmiä voidaan perustaa ennakoidusti vaikka toimenpiteet olisivat hankkeen loppuvaiheilla, mutta pääsääntöisesti sitä mukaa kuin toimenpiteet ajoittuvat kullekin toimenpidealueelle (alustavasti kolme toimenpidealueelle 1, 4 ja 5).

3. Hankkeen nykytilanne ja aikataulut

Hanke on saamassa rahoituksen ja siten käynnistymässä 1.1.2016. Työaikaa ja kuluja voi alkaa kirjaamaan hankkeelle. Työajan seurannasta on odotettavissa yleisempää ohjeistusta. Työpaketeista A-F on kooste kumppaneittain. Osarahoittajien osalta Savonlinnan ja Kiteen kaupungit rahoittavat EU-rahoitusosuudet huomioiden Suomen Metsäkeskusta 350 000 € ja ELYjä 275 000 € (ESA-ELY 165 000 € ja POK-ELY 110 000 €). Kumpikin kaupunki kohdentaa rahoituksensa oman alueensa valuma-aluekunnostustoimiin.

Hankkeelle ei ole palkattu ulkopuolista projektipäällikköä, koska budjettia karsittiin ja hankkeen tavoitteita ei merkittävästi haluttu muuttaa. Projektipäällikön palkkaaminen olisi ollut merkittävä kustannustekijä, jolloin mm. valuma-aluekohtaisia toimenpiteitä olisi merkittävästi jouduttu vähentämään. Hankkeen koordinointi hoidetaan pitkälti ESA-ELYn virkatyön puitteissa.

Todettiin kohdealueet (toimenpidealueet) ja toteutusjärjestys. Ensimmäisellä kaudella työt toteutetaan pääsääntöisesti kohdealueilla 1,4 ja 5 (vastaavuus EU hakemukseen target area 1, 2 , 3). Järjestys on ohjeellinen, mutta siihen ei voi hirttäytyä, koska toteutusmahdollisuudet voivat edetä eri tahtiin.

Esim Jouhenjoen-Kirkkorannan alue on AVI:n käsittelyssä ja oletuksena on, että lupa pitäisi tulla kevääseen mennessä. Valitukset voivat vielä pitkittää prosessia.

Jokaiselle kohdealueelle pitää voida mitoittaa ja ajoittaa myös mallinukseen ja vaikuttavuuteen liittyvät tekemiset. Tärkeää olisi saada suuret valuma-aluekokonaisuudet kerralla tehdyksi hankkeen tavoitteiden kannalta mm. mallinnuksen kannalta sekä ennen toimenpiteitä lähtötilanteen toteamisen kannalta. Ne kohdealueet, jotka vaativat luvitusta pitäisi ottaa mahdollisimman nopeasti käsittelyyn ja luvat vireille pikimmiten, sillä lupamenettely on hidasta.

Lupahakemusprosessista vastaa toimenpiteiden toteuttaja. Rakennuttamisessa ESA-ELY avustaa POK-ELYn puolella.

4. Life säännöt, sopimukset ja taloudenhallinta

Nämä käsitellään tulevissa kokouksissa.

5. Vuoden 2016 (-2017) työt

Toivottiin lyhyttä hankesuunnitelmaa (esim A4) kaikilta kumppaneilta tarkempaa koko hanketta koskevaa hankesuunnitelmaa varten.

Käytiin läpi kunkin kumppanin ensimmäisen kauden toteutussuunnitelmat:

Seppo Ollikainen kertoi, että Metsäkeskus rekrytoi hankeeseen työntekijän (hankkeen vetäjä). Alueellisten yhteistyöverkostojen luominen yhteistyössä ProPuruveden kanssa melko pian alkuvuodesta. Suunnittelu ja neuvonta maanomistajien kanssa aloitetaan kohdealueilta 1 ja 5 (5 alueelta on jo aloitteita). Yleissuunnitelman pohjalta edetään ja etsitään vaikuttavimmat kohteet, joista lähdedään maanomistajien kanssa neuvottelmaan (tätä tehdään mahdollisuuksien mukaan muillakin alueilla etupainotteisesti). Kohdealueella 4 ei SMK:lla on yhteisvastuu päätoimijan POK-ELY:n kanssa. esim .Myllyjoen ja Ketolanlahden osalta on tekeminen vastuutettu SMK:lle (Hamalonsuo POK-ELYllä). Metsätalouden tarkennettu vesiensuojelusuunnitelma seuraavan kahden vuoden aikana on myös toteutuksessa metsätalouden toimenpiteiden näkökulmasta ja vaikuttavuus arveltu olevan suurta. Vesa Toivola: toimenpiteiden ohjauksella on mahdollista vaikuttaa myös purkautuvan pohjaveden laatuun – ei pelkästään pintavaluntaan.ESA-ELYn hankeessa kesitytään pohjavesien purkautumisalueiden kartoitukseen GTK:kanssa kahden ensimmäisen vuoden aikana. Reijo: Maatalouskäyttöön varatuilta alueilta tapahtuu myös vastaavaa valuntaa ja suotautumista kaiken aikaa, koska pintaa käsitellään toistuvasti.

ESA-ELY:

Kirkkorannan-Jouhenjoen lupa AVI:ssa. Suunitelmiin tehtiin muutoksia mm. viitasammakon vuoksi (luontoselvitykset). Selvitys Slinann, konsulttien ja LS-biologiien kanssa ja tehty kompromissisitys. Kirkkorannan ruoppaus jää pois hankkeesta – ei myöskään Slinnan puolelta löydy rahoitusta. Ensi syksynä toivotaan töiden aloitusta. Kustannukset n. 100 000 € luokkaa, lopulliset urakkahinnat ei ole vielä tiedossa (urakkakilpailutus edessä). Seuranta kohdennetaan kuluvana avovesikautena ja osin on tehty mm. kasvillisuuslinjoja. Myös vanhempaa aineistoa on käytössä. Jouhenjoen yläpuolisella alueella SMK:n tekemisenä pienempiä kosteikkoja ym rakenteita kaavailtu. Poistokalastuksen järjestäminen 2-3 kohdealueelle.

Puruveden alueen olemassa olevan vesistötiedon hankinta ja keruu tehdään vuoden alkupuoliskolla. Näytteenotto fys-kem, biologia ja hydrologia suunniteltuun. Tietotarpeista on järjestettävä oma suunnittelukokous. Mahdollisuus osallistua 'sisävesi Velmun' toteutukseen arvioidaan tiedon hankinnan osalta.

POK-ELY:

MMM:n raha on myönnetty avustusperusteisesti, joka voi vaikuttaa kunnostusten aloittamisen menettelytapaan. Valmistelemaa työtä on tehty samoin osin suunnitelmia. Tarkentavien suunnitelmien tekeminen edessä esim haukonlahden pengerrysalueen suunnalla ja sen jälkeen toteutukseen. Hamalonsuolla pitkälle menevät suunnitelmat olemassa (alin osuus patoamalla). Luvitus vielä tarkistettava ja tehdään selvitys. Toteutus pääasiassa kahden vuoden aikana. Urakointi Haukkolanjoen ja Kuolemanlamminjoen alueilla minikilpailutuksena. Suuri kysymys kuka ottaa vastuuleen rakentamisen tuotokset eli kohdeluovutukset. Miten vastuu kohdentuu maanomistajiin ?Oletuksena olisi, että vastuu on hankkeen keston ajan hankkeen toteuttajataholla, on myös kustannuskysymys korjaavien ja täydentävien toimien osalta. Tällöin on mahdollista saada tietoa minkälaisia kustannuksia ja huoltotoimenpiteitä asiaan liittyy. Luvitus osittain määrää vastuutahon ja kunnossapidon. Asiasta käydään keskustelua tulevilla alatyöryhmissä ja ratkaisut on hyvä tuoda heti maanomistajien tietoisuuteen.

LUKE:

Kalastus selvitykset. Ekologisen tilan selvittäminen sovittavilla kohdealueilla (ennen ja jälkeen kunnostustoimien). Myös elinympäristökartoitukset tulevana kesänä on työlliställä yhdessä SYKE:n, GTK:n ja Metsähallituksen kanssa. Suunnitelmiin etenevät muikku- ja harjushabitaattikartoitukset ja mallinnukset. Mallinnukset alkavat myös VEMALAN ja FORVEMALAN osalta.

Reijo Jantunen totesi, että koekalastuksia (ja raportointia) on tehty aikaisemmin mm. Ristilahden-Mehtolanlahden alueella. Savonlahden, Villalanlahden alueella esim. Karelian ammattikorkeakoululla olisi mahdollisesti valmiuksia oppilastyönä + vapaaehtoissektori tehdä tätä työtä pienellä budjetilla (luokkaa 3 000 € - 200/300ha) esim. syksyllä 2016. Pieniä menetelmäeroja kuitenkin on. Mahdollisuus ehkä kytkeä poistokalastusrahaosuuteen. Myös ESA ELY:n VHA rahoituksella saatetaan toteuttaa jotakin vastaavaa kokonaisuutta. Tarve selvitetään jatkotyössä , mukaan myös POS-ELYn kalapuoli mahdollisesti sekä vesialueen omistajat toimenpideluvan näkökulmasta.

Virpi Lehtoranta Lukesta on ilmaissut kiinnostuksen sosioekonomisen tutkimusosioon (kyselypohjainen) Puruvedellä rahoitusmahdollisuuksien mukaan.

MHLP:

Yhteyshenkilönä myös Arto Vilen. Toimenpiteenä virkistyskäytön parantaminen ja kävijämäärän kasvattaminen. Kaksi luonto/kulttuuripolun parantaminen. Kävijätutkimukset 2 kpl taloudellinen aspekti sekä käyttäjämäärän selvittäminen kyselytutkimuksella (valtakunnallinen ja alueellinen malli). Ympäristökasvatuspaketti myös mukana. Tammikuun lopussa tiedetään kuka tekee ja mitä tehdään. Vastuu rakenteista MHLP:llä.

SYKE:

Kaukokartoitus: aineiston keruu ja tutustuminen aineistoon. Kuvapankin keruu ja aineistopankin luominen. Satelliittilylentojen ennusteiden laadinta. Kaukokartoituspalaverille oma paikkansa, jossa määritellään tarpeet tarkemmin. Mahdollisuuksia mm. kasvillisuuspeitteisyyden muutosten arviointiin tai ehkäpä jopa biomassan arviointiin (vaatii kohdekohtaista inventointia ja mittausta – aineistojen kalibrointi). Vanhoja ilmakehävaikeuksia mahdollisesti saatavilla, joiden tulkinnasta voisi vastata core. Keskusteluissa on ollut myös lennökkikartoitukset.

Mallinnuksen osalta kuormituksen jakautuminen maaperäominaisuuksien mukaan, toimenpiteiden vaikutusten huomioiminen kuormitukseen sekä ilmastomuutoskenaariotarkastelu. Ulappa-alueen responsiselvitystä on myös kaavailtu.

ProPuruvesi:

ProPuruveden vapaaehtoissektori voi avustaa useimmissa tehtävissä. ProPuruvesi vastaa hankeen kotisivuista (osa ProPuruveden kotisivustoa). Runko kotivuolle tammikuun loppuun mennessä. Kotisivut avattaisiin maaliskuun lopussa. Aineistoja ja tuotoksia tulee luovuttaa ProPuruveden käyttöön, jotta tuotteet saadaan näkyväksi. Kotisivuilta löytyy myös tapahtumakalenteri. Toimenpiteet näkyvät reaaliaikaisena kotisivujen karttapohjalta (toimintaympäristönä arc-gis mikä tulisi huomioida aineistojen siirrettävyyden ja visualisoinnin kannalta). ProPuruvesi ohjeistaa mitä tietoja kukin kumppani antaisi. Muut kumppanit voivat linkittää hankeen omiin internet-sivustoihin.

Koululaistapahtumia ensi keväästä lähtien järjestetään Kerimäellä ja syksyllä Punkaharjulla 5- ja 6-luokkalaisille. Puruvesiseminaari järjestetään. Osa kutsutaan, mutta muuten avoin tilaisuus. Alkuvuodesta 50-luvun taustamateriaalia, historiallinen katsaus valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä.

6. Muut asiat

Toivotaan lyhyt kooste (lyhyt hankesuunnitelma) kultakin kumppanilta ensimmäisen jakson tekemisestä esim A4. Kuvaukset palvelevat myös tiedottamista, mutta erityisesti auttavat kokonaisuuden hahmottamisessa.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous 4.2. Mukaan ainakin taloushallinnon asioita.

Jakelu

| | |
|----------------------|-----------------------|
| Reijo Jantunen | Pro Puruvesi |
| Paavo Jantunen | Pro Puruvesi |
| Sanna Kasurinen | SMK / Pohjois-Karjala |
| Marketta Lintinen | Kiteen kaupunki |
| Seppo Ollikainen | SMK / Etelä-Savo |
| Matti Rautiainen | Savonlinnan kaupunki |
| Marjukka Kilpeläinen | ESA ELY |
| Miia Savolainen | POK ELY |
| Paula Mononen | POK ELY |
| Pekka Sojakka | ESA ELY |

| | |
|-----------------|-----------------|
| Vesa Toivola | ESA ELY |
| Teemu Tuovinen | ESA ELY |
| Vesa Rautio | ESA ELY |
| Teppo Loikkanen | MH /ESLP |
| Irma Kolari | LuKe /Enonkoski |
| Seppo Hellsten | SYKE |
| Sampsa Koponen | SYKE |
| Markus Huttunen | SYKE |

Tiedoksi

| | |
|-----------------------|---------|
| Pekka Häkkinen | ESA ELY |
| Antti Haapala | ESA ELY |
| Pertti Manninen | ESA ELY |
| Juho Kotanen | ESA ELY |
| Anne Petäjä-Ronkainen | ESA ELY |